

DREPTUL INFORMAȚIILOR – CADRUL JURIDIC AL SOCIETĂȚII INFORMAȚIONALE

INFORMATION LAW – THE LEGAL FRAMEWORK OF INFORMATION SOCIETY

dr. Mihai-Ștefan DINU*

Rezumat: *Articolul abordează analiza societății informaționale, identificând principalele componente ale utilității de informații, urmând îndeaproape abordarea lui Yoneji Masuda privind societatea informațională. În acest context, concomitent cu avansul tehnologic fără precedent, normele juridice se dovedesc uneori depășite de realitatea din teren, în special când se discută despre infrastructuri critice și accesul la date și informații. În acest sens dreptul informațiilor trebuie dezvoltat, dacă nu ca ramură specială de drept atunci ca disciplină academică care să aprofundeze aspecte relaționate informațiilor clasificate, accesului la informații publice, protecția datelor personale etc.*

Cuvinte-cheie: *Informații, infrastructuri critice, societatea informațională, utilitate de informații, securitate națională extinsă.*

Abstract: *This paper focuses on the analysis of information society, identifying the main components of information utility, following Yoneji Masuda's approach on information society. In this framework, along with the unprecedented technological advances, legislative aspects are sometimes outdated, especially when it comes to critical infrastructure and access to data and information. In this regard, information law must be developed if not as a specialized brunch of law at least as an academic discipline that might cover issues related to classified information, access to public information, protection of personal data etc.*

Keywords: *information, critical infrastructure, information society, information utility, extended national security.*

Introducere

Astăzi, când deja am traversat mijlocul celui de al doilea deceniu al mileniului trei nu ar fi necesar un nivel exagerat de efort pentru a convinge, cel puțin în medii precum cel universitar și cel academic de importanța sistemelor

---

* Cercetător științific gr. II și cadru didactic asociat în cadrul Departamentului Sisteme Informaționale și Informații pentru Apărare din cadrul Universității Naționale de Apărare „CAROL I”, E-mail: mihaistdinu@yahoo.co.uk

informatică, a datelor, informațiilor și sistemelor informaționale. Într-adevăr, la nivelul anului 2016, competențele digitale trebuie să fie un dat, – în comparație cu cea de a doua jumătate a secolului XX – acestea fiind echivalente, la nivelul începutului gimnaziului de exemplu, cu abilitatea de a citi un text.

Suntem în epoca în care educația sau cel puțin anumite perioade ale acesteia se desfășoară online, urmărind știrile și facem cumpărături online, facem plăți online, ne îndeplinim datoria de cetățeni, achitând taxele și impozitele online. Și în privința timpului liber, al distracției sau al petrecerii vacanțelor situația se prezintă similar: achiziționăm pachete de călătorie prin intermediul sistemelor informatice, ascultăm muzică sau urmărим filme prin intermediul sistemelor informatice din ce în ce mai miniaturizate, comunicăm cu prietenii sau cu colegii de muncă prin intermediul acestor device-uri, și a rețelelor de telecomunicații devenite din ce în ce mai digitalizate și virtualizate. Starea de sănătate ne este monitorizată atent de medici cu ajutorul computerelor, rezultatele fiind stocate în baze de date, avem acces la servicii medicale prin intermediul unui „card de sănătate” digital ce stochează date transmise prin intermediul sistemelor informatice în bazele de date din sistemul informațional de sănătate, organele corpului uman pot fi susținute de minuni ale avansului tehnologic, peacemakerele pot fi ajustate prin intermediul modulului wireless încorporat, de către medicii specialiști. Iar exemplele pot continua.

Revenind la comparația dintre competențele digitale și abilitatea de a citi, trebuie să facem necesara mențiune că într-adevăr abilitatea de a citi nu echivalează cu analiza literară, după cum simpla folosire a computerului nu echivalează cu analiza informației. Sau, pentru a ne apropia întrucâtva de tema principală a articolului nostru, simpla abilitate de a citi reglementări juridice, legi sau coduri, nu ne și transformă în specialiști ai interpretării juridice (juriști, avocați, grefieri sau magistrați). Așadar, după cum abilitatea de a citi nu e suficient pentru a realiza analize literare sau după cum competența digitală se dovedește insuficientă în analiza informației, similar, simpla lectură a textelor juridice nu e suficientă pentru a înțelege aspectele legislative complexe ce fundamentează o cât mai bună funcționare a societății.

Societatea informațională – metaforă sau concept strategic?

Începutul mileniului trei găsește termenul de societate informațională deja diseminat la scară largă, depășind statutul de termen cotidian al vocabularului științelor sociale în special prin intermediul unor domenii precum cel politic și al afacerilor. Astfel, penetrează profund limbajul mediei scrise și online căpătând o popularitate rapidă. Această popularitate a condus, însă la diluarea conținutului său esențial și la căpătarea unui nivel semnificativ de contradicție, imprecizie și,

evident confuzie. Prin urmare, definirea sau interpretarea unitară a termenului fundamentată pe cele mai solide argumente reieșite din studiul literaturii științifice a domeniului sau din experiența practicienilor a devenit, în timp, dificilă. Caracterul interdisciplinar al termenului a contribuit, din punct de vedere academic, în plus la neclaritatea sa, existând un număr semnificativ de teorii ale societății informaționale. Dezvoltarea inegală a acestor teorii, coroborat cu puterea financiară sau aria de vizibilitate a domeniilor ce le-au promovat au condus mai degrabă la o bătălie surdă între diverse concepte cu caracter individual original, decât la o dezbatere științifică care să pornească de la elemente comune, împărțite de fiecare dintre aceste teorii. S-a creat astfel impresia că din punct de vedere conceptual societatea informațională s-a dezvoltat separat de realitatea empirică pe care o numim astăzi societatea informațională.

În această secțiune a lucrării noastre propunem explorarea subiectului prin relaționarea ariei conceptuale cu cea a realității empirice cu principalul obiectiv de a identifica elementele/componentele principale a căror acțiune impun societatea informațională ca principal motor/caracteristică de funcționare a societății umane sau, de ce nu, luarea în considerare a ipotezei că societatea informațională reprezintă societatea umană *per se*.

Studiul literaturii de specialitate reflectă, chiar și în ceea ce privește originea termenului, neclaritățile și diversitatea de opinii menționate anterior. Astfel, potrivit unui studiu¹ privind influența tehnologiei informației și comunicațiilor asupra dimensiunii sociale a societății cunoașterii, societatea informațională a fost folosită ca și metaforă în Japonia, de către Konichi Kohyama în anul 1968, ca justificare pentru politica națională, în decada 1960-1970 acesta împreună cu Yoneji Masuda fiind autori ai unor rapoarte destinate guvernului nipon privind impactul social al computerelor.

Masuda este considerat unul dintre pionierii computerizării în Japonia, din postura sa de sociolog cu activitate profesională și academică recunoscută, jucând un rol semnificativ în definirea strategică a modelului tehnologic de societate specific Japoniei și promovarea politicilor publice bazate pe ideea de societate informațională. Deși nucleul teoriilor sale a fost finisat relativ târziu², la aproximativ un deceniu după realizarea rapoartelor guvernamentale menționate anterior, acestea au fost fundamentate solid, astfel încât caracteristicile identificate de către acesta pot fi recunoscut și în ziua de astăzi (tabelul nr. 1).

¹ Ljerka Luic, Miroslav Bojovic, *Effect of ICT on the Social Dimension of Short-term and Long-term Alignment of the Participants in the Construction of a Knowledge Society*, în *Advanced Materials Research* vol. 601 (2013), Trans Tech Publications, Zurich, 2013, p.508.

² Yoneji Masuda, *The Information Society as Post-Industrial Society*, World Future Society, Washington D.C., 1981.

Societatea Informațională

Tehnologia inovativă	Computerul (putere de procesare, control computerizat)
	Înlocuire, amplificare a muncii intelectuale
Structura socioeconomică	Putere de producție informațională (creștere a acțiunilor optime, capabilități de selecție)
	Informație, tehnologie, cunoaștere
	Utilități de informații (rețele de informații, baze și bănci de date etc)
	Extinderea limitelor cunoașterii, spațiul informațional
	Industria intelectuală (industria informației, industria cunoașterii)
	Structura industrială matriceală (industrii primare, secundare, terțiare/sistem industrial)
	Economie sinergică (producție întrunită și utilizare comună)
	Principiul obiectivelor (anticiparea sinergică a rezultatelor/efectelor)
	Comunități voluntare (comunități locale și informaționale)
	Infrastructură, sinergie, precedent și beneficiu social
	Societate funcțională (multicentrism, funcție, autonomie)
Valori	Satisfacția națională
	Democrație participativă
	Mișcările cetățenești, litigii
	Șocul viitorului, terrorism, invadarea vieții private
	Crearea cunoștințelor de masă
Valori	Valori durabile (satisfacerea nevoilor de realizare a obiectivelor)
	Auto-disciplina, contribuția socială
	Globalism (dezvoltare durabilă/simbioza omului cu natura)

Tabelul nr. 1. Caracteristici ale societății informaționale³

Dincolo de extraordinara capacitate de previzionare a autorului (*controlul computerizat, puterea informațională, comunități și infrastructuri de informații, fenomenul terorismului, invadarea vieții private etc.*), este important de remarcat că în accepțiunea sa, principalul centru de producție al societății informaționale

³ Yoneji Masuda, *op.cit.*, pp. 30-33 (traducerea și adaptarea autorului).

este utilitatea de informații, aceasta constând din rețele informaționale și bănci de date, cu alte cuvinte o infrastructură publică bazată pe computere⁴.

Astăzi, în cel de al doilea deceniu al mileniului trei, la nivel național, termenul de societate informațională dispune nu numai de o rezonanță ci și de un conținut care ne conduc către ideea că în cele aproape patru decenii scurse de la apariția lucrării lui Masuda, termenul și-a dezvoltat dimensiunea conceptual-strategică.

Cea mai concretă dovadă în sensul acestei afirmații este constituită de existența la nivelul puterii executive a statului român a Ministerului Comunicațiilor și pentru Societatea Informațională. Astfel, funcțiile reglementate⁵ prin H.G. nr. 548/2013 ale acestui organ de specialitate al administrației publice centrale în domeniul comunicațiilor electronice, serviciilor poștale, tehnologiei informației și al societății informaționale sunt:

- funcția strategică – care asigură planificarea strategică, elaborarea și implementarea politicilor în domeniul de specialitate;
- funcția de reglementare – prin reglementarea unitară a implementării politicilor în domeniul tehnologiei informației și al societății informaționale;
- funcția de administrare și gestiune – prin administrarea și gestionarea patrimoniului din domeniul de activitate și a pozițiilor orbitale⁶ atribuite României;
- funcția de promovare, coordonare, monitorizare, control și evaluare a realizării politicilor în domeniul reglementat;
- funcția de elaborare a cadrului normativ-metodologic, funcțional, operațional și financiar necesar realizării politicilor în domeniu;
- funcția de autoritate de stat prin care se asigură urmărirea și controlul respectării reglementărilor în domeniile sale de activitate;
- funcția de reprezentare în organisme și organizațiile naționale, regionale și internaționale, ca autoritate de stat în domeniile sale de activitate;
- funcția de comunicare, atât cu celelalte structuri ale domeniului public, cât și cu sectorul privat și societatea civilă.
- funcția de organism intermediar pentru a se asigura implementarea măsurilor din Programul operațional sectorial pentru „Creșterea competitivității economice și Programul operațional „Competivitate”;
- funcția de absorbție a fondurilor acordate de Uniunea Europeană și alte state prin acorduri bilaterale în domeniile sale de activitate.

⁴ Yoneji Masuda, *op.cit.*, p.75.

⁵ H.G. nr. 548/2013, modificată și completată prin H.G. nr. 46/2016, Monitorul Oficial Nr. 100 din 9 februarie 2016.

⁶ Ibidem.

De la utilitatea de informații la sisteme informaționale și infrastructuri critice – elemente principale ale infrastructurii societății informaționale

Revenind la perspectiva lui Masuda asupra societății informaționale, este dificil să nu observăm analogiile dintre caracteristicile utilității de informații⁷ și cele ale sistemului informațional (S.I.). Potrivit specialiștilor autohtoni⁸, o definiție în sens larg a sistemului informațional ar propune formularea acestuia ca fiind *ansamblul resurselor informaționale, fluxurilor și circuitelor informaționale, „organizate într-o concepție unitară care să cuprindă totalitatea interacțiunilor dintre oameni, procese, date și tehnologii, cu precădere cele privind tehnologia informației și comunicațiilor pe care o organizație le utilizează, în procesele informaționale și decizionale (...)”*⁹

Deși la nivel academic global există numeroase și diverse abordări privind definiția sistemului informațional, dintre definițiile propuse în lucrările unor autori străini, exemplificăm cu cele formulate de către Ralph Stair, Ron Weber și Nell Dale, după cum urmează:

- Sistemul informațional este *un grup de elemente inter-relaționate destinate culegerii (input/intrare), procesării, stocării și diseminării (output/ieșirii) datelor și informațiilor și care poate furniza reacții corective cu ajutorul mecanismelor de feedback cu scopul de a realiza un obiectiv.*¹⁰

- Sistemul informațional este *un sistem ce poate fi studiat individual, independent de modul în care este desfășurat în contextul organizațional și social.*¹¹

- Sistemul informațional *poate fi în general definit drept software ce ajută la organizarea și analizarea datelor.*¹²

Se poate observa, din lista de mai sus a definițiilor, că există asemănări și deosebiri între abordările autorilor menționați.

Astfel, dacă în cazul definiției autohtone, propusă de profesorul Constantin Alexandrescu există similitudini majore, cea autohtonă fiind mai cuprinzătoare, în

⁷ Yoneji Masuda, *op.cit.*, p.75.

⁸ C-tin Alexandrescu, Ghe. Boaru, Gelu Alexandrescu, *Bazele teoretice ale sistemelor informaționale*, Ed. UNAp „Carol I”, București, 2014.

⁹ Ibidem, p. 58

¹⁰ Ralph Stair, George Reynolds, *Principles of Information Systems*, Course Technology, Cengage Learning, Boston, 2010, p. 4 și *Fundamentals of Information Systems*, Cengage Learning, Boston, 2016, p.4.

¹¹ Ron Weber, *Ontological Foundations of Information Systems*, Coopers & Lybrand and the Accounting Association of Australia and New Zealand, Melbourne, p. 84.

¹² Nell Dale, John Lewis, *Computer Science Illuminated*, Jones & Bartlett Learning, Burlington, 2016, p.396.

cazul celor propuse de Ron Weber și Nell Dale, se pot observa limitări ale abordărilor, în sensul în care accentul este pus pe o anumită componentă a sistemului informațional. În cazul definiției propusă de Weber, credem că nu putem studia un sistem informațional fără a lua în considerare mediul organizațional și social. Entitatea organizațională este, în opinia noastră, componentă majoră a unui sistem informațional, funcțiile și comportamentul acestuia fiind modelate de strategiile, politicile și procedurile organizației. Acestea, la rândul lor, sunt modelate de tiparele normative și de reglementare așa cum transpar ele din cadrul normelor sociale și juridice care au rolul de a *asigura relațiilor sociale securitatea esențială, precum și armonia*¹³ în temeiul valorilor și intereselor fundamentale ale mediului în care funcționează un respectiv sistem informațional.

În cazul definiției propuse de Nell Dale, limitările apar, de asemenea, în segmentul componentelor sistemului informațional, accentul fiind pus pe componenta de software: aplicații pentru *foi de calcul electronice, sisteme de management ale bazelor de date și comerț electronic*¹⁴, fiind omise elementele hardware, uman etc.

În opinia noastră, definiția completă a sistemului informațional ar trebui să ia în considerare toate elementele din schema de mai jos (*figura nr. 1*) și relațiile dezvoltate între acestea precum și efectele acestor relații.

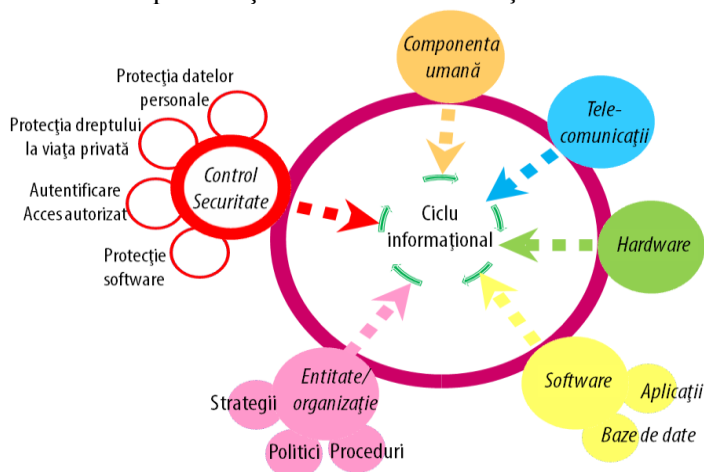

Figura nr. 1. Componentele majore ale unui sistem informațional, și relațiile dintre acestea¹⁵

¹³Nicolae Popa *et al*, *Teoria generală a dreptului. Sinteze pentru seminar*, Editura All Beck, București, 2005, p. 113.

¹⁴ Nell Dale, John Lewis, *op.cit*, 2016, p.396.

¹⁵ Concepția și designul grafic aparțin autorului.

Astfel, abordarea noastră propune, similar unora deja existente, ca și componente majore ale sistemului informațional:

- Componenta umană;
- Telecomunicațiile (inclusiv networking);
- Componenta hardware;
- Componenta software;
- Componenta organizațională;
- Componenta de control și securitate;
- Ciclul informațional (operaționalizat de fiecare dintre componentele

anterioare).

Contribuția esențială a abordării noastre este constituită de accentul pus pe relațiile create de funcționarea sistemului (la nivel intern și extern), dar mai ales pe efectele juridice create atât de funcționarea sistemului cât și de relațiile rezultate în urma funcționării sale. Aceste efecte sunt, de altfel, motivul fundamental al existenței unui cadru juridic specific, pe care l-am numit drept *cadrul juridic al societății informaționale*.

Evident, înainte de a dezvolta ideea cadrului juridic, trebuie să facem loc unor precizări lămuritoare, reintroducând în analiza noastră caracterul de previzionare, extrem de precis în intenția de a identifica caracteristici ale societății informaționale (*tabelul nr. 1*), demonstrat de Masuda în lucrarea sa¹⁶ apărută cu patru decenii în urmă. Astfel, în accepțiunea acestuia, centrul principal de producție al societății informaționale, utilitatea informațională *constă din rețele informaționale și bănci de date*, cu alte cuvinte *o infrastructură publică bazată pe computere*¹⁷.

Introducerea termenului de infrastructură bazată pe computere conduce, în general, astăzi, către *conceptul de infrastructură critică*, în special către acela de *infrastructură informațională critică*.

Similar sistemelor informaționale, diversitatea definițiilor privind infrastructurile critice este vastă și complexă, ceea ce nu împiedică, însă, identificarea unor elemente comune ale acestor definiții.

Având în vedere caracterul special, reieșit din rolul și funcțiile acestui tip de infrastructuri relaționate cu buna funcționare a unui stat, în ultimul deceniu dezvoltarea și protecția acestui tip de infrastructuri a început să fie reglementată nu numai tehnic, ci și juridic. Suntem de părere că nevoia acută de reglementare unitară în domeniul infrastructurilor critice, apare la nivelul academic și al autorităților de stat din cel puțin două motive principale: asigurarea unor servicii

---

¹⁶ Yoneji Masuda, *op.cit.*, pp. 30-33.

¹⁷ *Ibidem*, p.75.

publice eficiente către populație și creșterea numărului de amenințări și atacuri teroriste la adresa principalelor componente funcționale ale statului. De altfel, trebuie menționat că dezvoltarea academică a subiectului infrastructurilor critice a fost posibilă în special pe filiera expertizei științifice necesare fundamentării deciziei la nivelul autorităților statale, pe fondul dezvoltării unor capacități superioare de protecție a acestor infrastructuri în cazul unor dezastre naturale, atacuri teroriste sau disfuncționalități rezultate din erori umane sau tehnice. Poate tocmai de aceea, majoritatea definițiilor pot fi identificate la nivel de legislație națională sau comunitară sau la nivelul unor documente programatice, așa cum este cazul strategiilor.

Pentru a fi și mai concreți, sporirea protecției infrastructurilor critice a devenit un aspect cheie odată cu dezvoltarea dimensiunii cibernetice a conflictelor, și apariția posibilității afectării în mod negativ a dezvoltării unui stat, în special ca urmare a unor acțiuni teroriste ce ar putea bloca domenii de activitate relaționate infrastructurilor critice. Astfel, potrivit *Centrului pentru coordonarea protecției infrastructurilor critice (CCPIC)*¹⁸, infrastructura critică națională (ICN) este definită, preluând semnificațiile din OUG 98/03 noiembrie 2010 art.3 lit.a drept *un element, un sistem sau o componentă a acestuia care este esențial pentru menținerea funcțiilor vitale ale societății, a sănătății, siguranței, securității, bunăstării sociale sau economice a persoanelor, și a cărei perturbare sau distrugere ar avea un impact semnificativ la nivel național ca urmare a incapacității de a menține respectivele funcții*¹⁹.

Potrivit literaturii de specialitate în domeniu, numărul și natura infrastructurilor critice diferă de la un stat la altul, în funcție de interesele naționale și obiectivele de securitate specifice.

¹⁸ Potrivit art.4 (2) al OUG 98/03. noiembrie 2010, atribuțiile CCPIC (structură de specialitate din cadrul Ministerului Afacerilor Interne) sunt relaționate „organizării și desfășurării activităților necesare implementării directivei Consiliului European nr. 2008/114/CE din 8 decembrie 2008, și anume: elaborarea cadrului normativ specific, coordonarea activităților autorităților publice responsabile în vederea identificării infrastructurilor critice europene/naționale, realizarea cooperării între autoritățile publice responsabile și structurile neguvernamentale, asigurarea punctului național de contact în relația cu alte State Membre, Comisia Europeană, NATO și alte structuri internaționale, precum și managementul la nivel național al Rețelei de Alertă și Informare privind Infrastructurile critice – CIWIN”.

¹⁹ cpic.mai.gov.ro/pic.html (accesat la 16.04.2016).

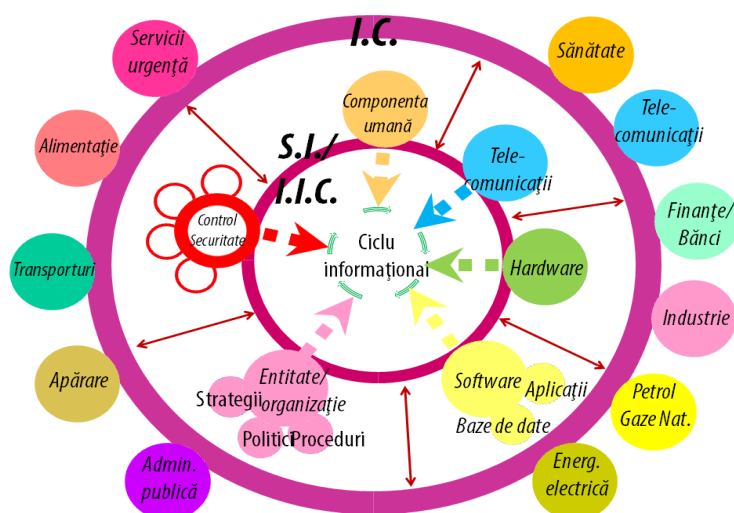

Figura nr. 2. Infrastructuri critice (I.C.) și relațiile cu ansamblul sistemelor informaționale (S.I.) ce formează infrastructura informațională critică (I.I.C.)²⁰

La un studiu atent al lucrărilor din domeniu²¹ și strategiilor specifice²² ale unor state precum SUA, Canada, Austria, Australia, Germania, Marea Britanie, sau ale unor organizații precum UE, pentru a da numai câteva exemple, s-au putut identifica o serie de infrastructuri critice comune, pe care le-am reprezentat schematic în figura nr. 2.

Adițional infrastructurilor critice sectoriale (alimentație, servicii de urgență, energia, telecomunicațiile etc), suntem de părere că ar trebui evidențiată importanța infrastructurii informaționale critice care reprezintă, în fapt, nucleul vital al infrastructurilor critice sectoriale.

²⁰ Concepția și designul grafic aparțin autorului.

²¹ Christopher Laing, Atta Badii & Paul Vickers, *Securing critical infrastructures and critical control systems: approaches for threat protection*, Information Science Reference (IGI Global), Hershey, 2013; Per Hokstad, Jorn Vatn, Ingrid Utne, *Risk and Interdependencies in Critical Infrastructures: A Guide for Analysis*, Springer-Verlag, London, 2012; Janusz S. Kowalik, Janusz Gorski, Anatoly Sachenko, *Cyberspace Security and Defense: Research Issues*, Springer, Dordrecht, 2005; Thomas A. Johnson, *Cyber-Security: Protecting Critical Infrastructures from Cyber Attack and Cyber Warfare*, CRC Press, Boca Raton, 2015.

²² *Presidential Policy Directive/PPD-21 – Critical Infrastructure Security and Resilience*, Office of the Press Secretary, White House, 12 februarie 2013, la www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/02/12/presidential-policy-directive-critical-infrastructure-security-and-resil

Cadrul juridic al societății informaționale și apariția unei noi discipline – dreptul informațiilor

Pornind de la ideea că centrul de producție principal al societății informaționale este unitatea de informații, iar la baza acesteia se află sistemele informaționale, înaintăm premisa că un cadru juridic specific societății informaționale trebuie să surprindă reglementări relaționate fiecărui element din compunerea sistemului informațional (*figura nr. 1*), inclusiv acelora ciclului informațional aflat în nucleul sistemelor. Considerând ca elemente principale ale sistemului următoarele:

- componenta umană;
- telecomunicațiile;
- componenta hardware;
- componenta software;
- componenta organizațională;
- componenta de securitate și control.

Putem identifica faptul că o caracteristică comună și necesară funcționării eficiente a componentelor sistemului informațional este *identitatea*. Astfel, pentru a căpăta acces la ciclul informațional în cadrul organizației componenta umană are nevoie de identitate pentru a se identifica și căpăta acces autorizat în cadrul sistemului astfel încât să poată participa în cadrul proceselor cuprinse în ciclul informațional. Aceeași condiție a identificării în scopul accesării autorizate a sistemului există și în cazul celorlalte componente, telecomunicații, hardware, software, organizație, componenta de securitate și control având rolul ca fiecare dintre politicile și procedurile sistemului să fie aplicate și îndeplinite, în scopul preîntâmpinării accesului neautorizat la diverse tipuri de date și informații, cum ar fi: informațiile clasificate, datele personale, date și informații privind viața privată. Controlul accesului la aceste date și informații este esențial, accesul neautorizat putând conduce la încălcări ale legii precum:

- furtul de identitate;
- încălcarea dreptului la viață privată;
- încălcarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe;
- nerespectarea drepturilor de proprietate industrială;
- încălcări ale legislației privind drepturile conexe;

• intrusiunea în sisteme automatizate de control în scopul deturnării infrastructurilor informaționale critice necesare funcționării infrastructurilor critice sectoriale (*figura nr. 2*).

Pe de altă parte politicile și procedurile de securitate și control trebuie să fie executate în conformitate cu prevederile legale din domeniul drepturilor omului în

cea ce privește drepturile și libertățile individuale și cetățenești. Astfel, procedurilor privind situațiile în care se impune supravegherea tehnică, procedurilor privind protecția datelor personale, procedurilor privind accesul la informații cu caracter public, li se impune acordată o atenție deosebită prin norme constituționale și legi speciale, astfel încât să nu fie apărute raporturile juridice născute în cadrul relațiilor dintre componentele sistemelor informaționale.

Deși nu poate fi consacrat deocamdată ca ramură de sine stătătoare a dreptului, dreptul informațiilor constituie fundament al unei discipline destinate specialiștilor domeniului. Prin urmare, putem afirma că obiectul de reglementare a dreptului informațiilor este reprezentat de relațiile sociale născute în urma culegerii, stocării, prelucrării și/sau diseminării datelor și informațiilor reglementate de normele juridice. Putem, așadar, afirma că norma juridică de drept al informațiilor reprezintă acea normă socială căreia îi corespund prevederi legale destinate organizării și disciplinării relațiilor dintre subiecte de drept în domeniul culegerii, accesului, procesării, păstrării sau transferului datelor și informațiilor. Norma de drept al informațiilor este elaborată sau recunoscută de puterea de stat, conform valorilor sociale pe baza cărora sunt stabilite drepturi și obligații a căror respectare este asigurată de forța coercitivă a statului.

Concluzii

Înțelegerea nevoii dezvoltării cadrului juridic al societății informaționale – concomitent cu aprofundarea aspectelor conceptual teoretice desprinse din realitatea imediată în cadrul disciplinei de drept al informațiilor – trebuie să capteze atenția factorilor decizionali naționali, cu atât mai mult cu cât este relaționată conceptului de securitate națională extinsă, concept promovat de *Strategia Națională de Apărare*²³. Potrivit strategiei, noul concept propus *vizează interesele care converg spre asigurarea securității naționale, manifestate în următoarele domenii: apărare (înțeleasă în dubla calitate normativă, de apărare națională și apărare colectivă), ordine publică, activitatea de informații, contrainformații și de securitate, educație, sănătate, economic, energetic, financiar, mediu, infrastructuri critice.*

În acest context, putem afirma faptul că în analiza dimensiunilor securității trebuie să fie considerată dimensiunea cyber (figura nr. 3), dacă ținem cont de aspectele menționate în secțiunea anterioară a acestui articol, unde subliniam că buna funcționare a unui stat, implicit starea de securitate a acestuia, este relaționată

²³ *Strategia Națională de Apărare pentru perioada 2015-2019: O Românie puternică în Europa și în lume*, Administrația prezidențială, Monitorul Oficial, partea I, nr. 450 din 23 iunie 2015, p. 6.

infrastructurilor critice sectoriale și, în principal, infrastructurii informaționale critice.

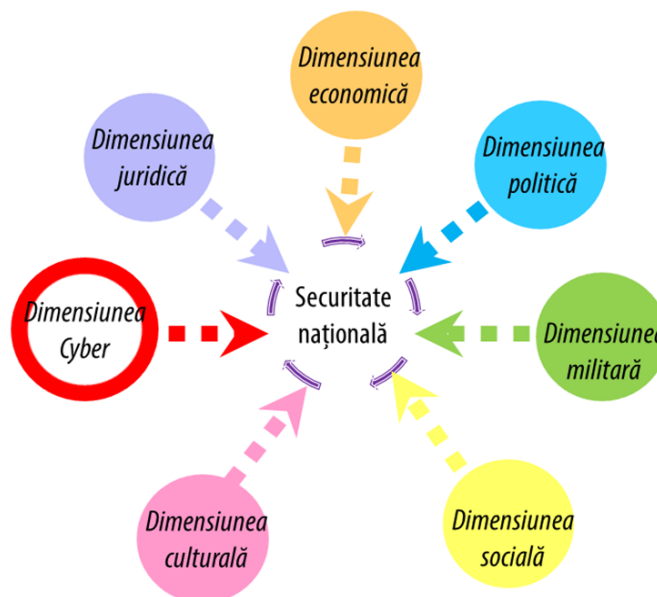

Figura nr. 3. Dimensiuni ale securității naționale extinse în societatea informațională

Deși poate părea surprinzătoare, în special pentru adepții abordării tradiționale a securității, prezența dimensiunii juridice în ansamblul dimensiunilor securității, aceasta capătă sens, așa cum menționam anterior, în principal ca suport al dimensiunii cyber, atât la nivel național în cadrul programului privind protecția infrastructurilor critice, cât și la nivelul internațional al securității. Astfel se pot crea instrumente juridice solide care să protejeze atât drepturile și libertățile individuale cât și protecția infrastructurilor critice naționale, europene sau internaționale asigurarea acestora fiind posibilă prin forța coercitivă a statului, respectiv a organizațiilor europene și internaționale, în special în fața unor actori non-statali, imprevizibili, precum ISIS care a reuși să tranforme fenomenul terorismului în plină dezvoltare a societății informaționale.

BIBLIOGRAFIE

- ALEXANDRESCU C, Boaru G, ALEXANDRESCU G, *Bazele teoretice ale sistemelor informaționale*, Ed. UNAp „Carol I”, București, 2014; ccpic-mai.gov.ro/pic.html (accesat la 16.04.2016);
- DALE N, LEWIS J, *Computer Science Illuminated*, Jones & Bartlett Learning, Burlington, 2016;
- H.G. nr. 548/2013, modificată și completată prin H.G. nr. 46/2016, Monitorul Oficial Nr. 100 din 9 februarie 2016;
- HOKSTAD P, VATN J, UTNE I, *Risk and Interdependencies in Critical Infrastructures: A Guide for Analysis*, Springer-Verlag, London, 2012;
- KOWALIK J S., GORSKI J, SACHENKO A, *Cyberspace Security and Defense: Research Issues*, Springer, Dordrecht, 2005;
- LAING C, BADIO A & VICKERS P, *Securing critical infrastructures and critical control systems: approaches for threat protection*, Information Science Reference (IGI Global), Hershey, 2013;
- LUIC L, BOJOVIC M, *Effect of ICT on the Social Dimension of Short-term and Long-term Alignment of the Participants in the Construction of a Knowledge Society*, în *Advanced Materials Research* vol. 601 (2013), Trans Tech Publications, Zurich, 2013, p.508;
- MASUDA Y, *The Information Society as Post-Industrial Society*, World Future Society, Washington D.C., 1981.
- POPA N. et al, *Teoria generală a dreptului: Sinteze pentru seminar*, Editura All Beck, București, 2005;
- Presidential Policy Directive/PPD-21 – Critical Infrastructure Security and Resilience*, Office of the Press Secretary, White House, 12 februarie 2013, la www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/02/12/presidential-policy-directive-critical-infrastructure-security-and-resil (accesat 16.04.2016), XXXXXXXX și cu alte doc progr
- STAIR R, REYNOLDS G, *Principles of Information Systems*, Course Technology, Cengage Learning, Boston, 2010 și *Fundamentals of Information Systems*, Cengage Learning, Boston, 2016;
- Strategia Națională de Apărare pentru perioada 2015-2019: O Românie puternică în Europa și în lume*, Administrația prezidențială, Monitorul Oficial, partea I, nr. 450 din 23 iunie 2015;

THOMAS A. J, *Cyber-Security: Protecting Critical Infrastructures from Cyber Attack and Cyber Warfare*, CRC Press, Boca Raton, 2015;

WEBER R, *Ontological Foundations of Information Systems*, Coopers & Lybrand and the Accounting Association of Australia and New Zealand, Melbourne;

